

Epidemiologie CHOPN

MUDr. Tomáš Bártek

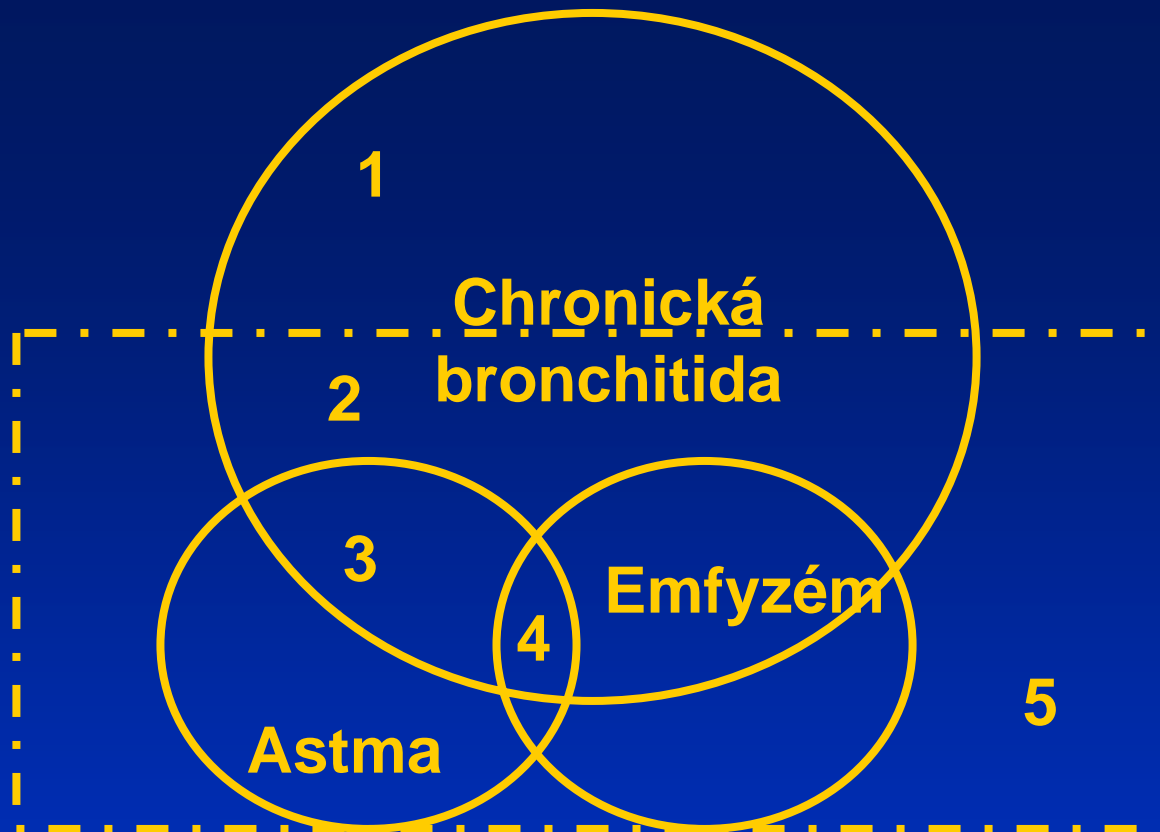
Plicní klinika FN sP Ostrava

Základní pojmy

- **Epidemiologie:** obor lékařství zabývající se příčinami vzniku a zákonitostmi šíření nemocí hromadného výskytu
- **Prevalence:** demografický ukazatel, poměr počtu nemocných k počtu obyvatel
- **Morbidita:** nemocnost, počet chorob v poměru k počtu obyvatelstva v určitém časovém období
- **Mortalita:** úmrtnost, poměr počtu zemřelých k počtu obyvatel

Definice CHOPN

„CHOPN je obstrukce dýchacích cest způsobená chronickou bronchitidou nebo plicním emfyzémem. Tato obstrukce progreduje, je částečně reverzibilní a může být spojena s bronchiální hyperreaktivitou.“



přítomnost bronchiální obstrukce (reverzibilní nebo ireverzibilní)

- 1 50% chronické bronchitidy je bez obstrukce
- 2 50% chronické bronchitidy má obstrukci
- 3 30% astmatiků má chronickou bronchitidu
- 4 11% astmatiků má ireverzibilní obstrukci
- 5 obstrukce při jiných onemocněních
(bronchiectazie, cystická fibróza, malformace)

Výskyt CHOPN

(bývá sledován studiiemi zaměřenými na):

- údaje nemocných o příznacích
- přítomnost obstrukční ventilační poruchy
- stanovení diagnózy CHOPN lékařem

Celosvětová prevalence

- S využitím řady metod odhaduje WHO celosvětovou prevalenci CHOPN na **9,34/1000 u mužů a 7,33/1000 žen.**
V roce 1997 bylo na Zemi **600 milionů** nemocných s CHOPN.

Odhad prevalence CHOPN v ČR

- Prevalence chronické bronchitidy v ČR je **14 - 16 %**.
- Propočtená **prevalence CHOPN** v r. 1989 - 1990 je minimálně **7,7 %**.

V ČR je tedy asi **800.000** pacientů s CHOPN, z toho **30.000** nejtěžšího stádia. Dle ÚZIS byla v roce 2002 dispenzarizováno s dg. chronické bronchitidy **119.108** mužů a **89.110** žen, s emfyzémem plicním **6.259** mužů a **3.282** žen.

Otázkou je tedy, proč nemáme podchyceny pacienty zbývající ???

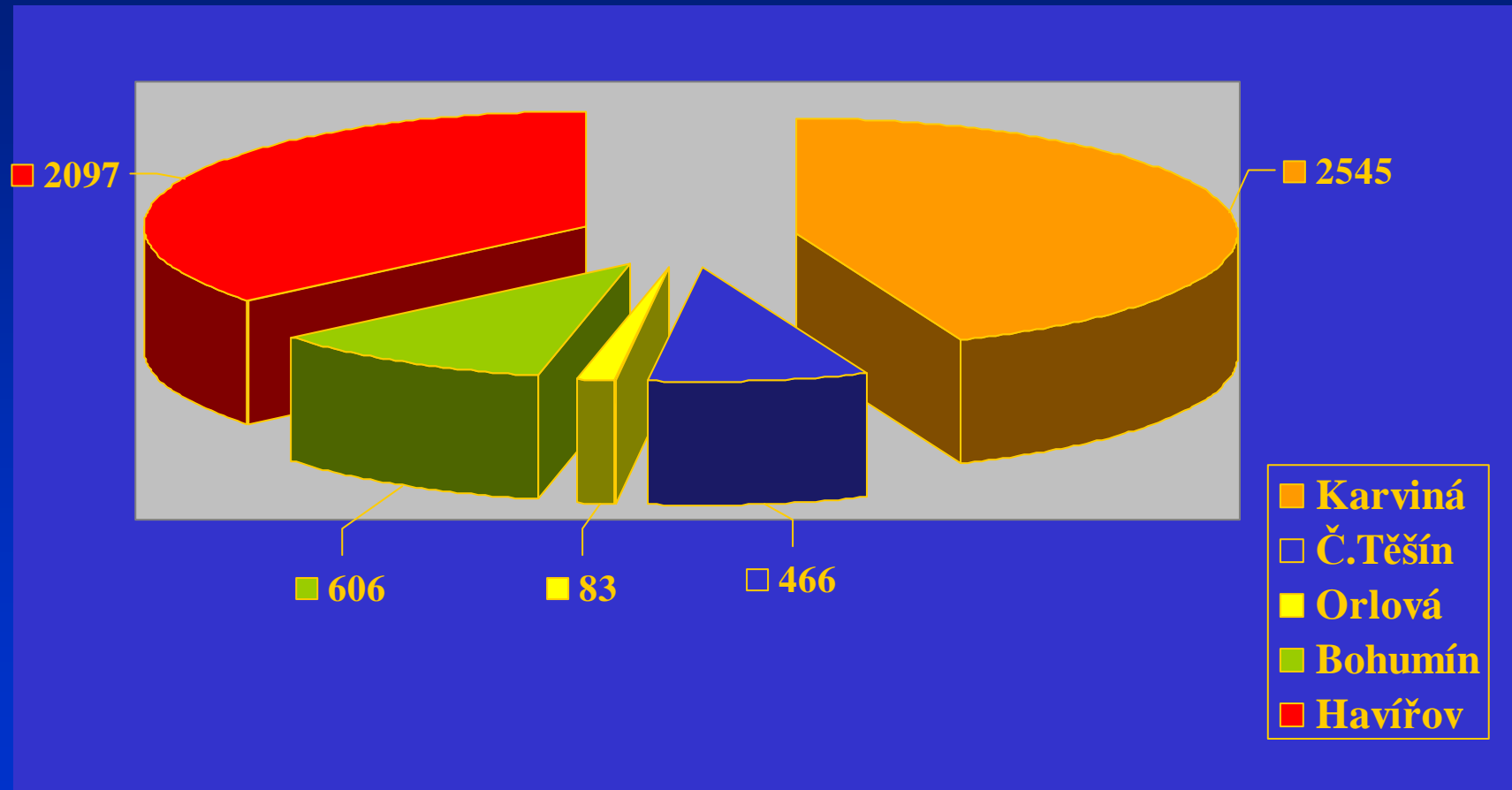
Prevalence chronické bronchitidy a emfyzému v Karviné

- Počet obyvatel k 31.12.2002 byl **64.146**
- STRN dispensarizuje s dg. chronické bronchitidy **2.545** pacientů a s
- dg. emfyzému plic **60** pacientů, což
- představuje **4,06%** obyvatel, tj. propočteno asi **20** pacientů s CHOPN na **1000** obyvatel.

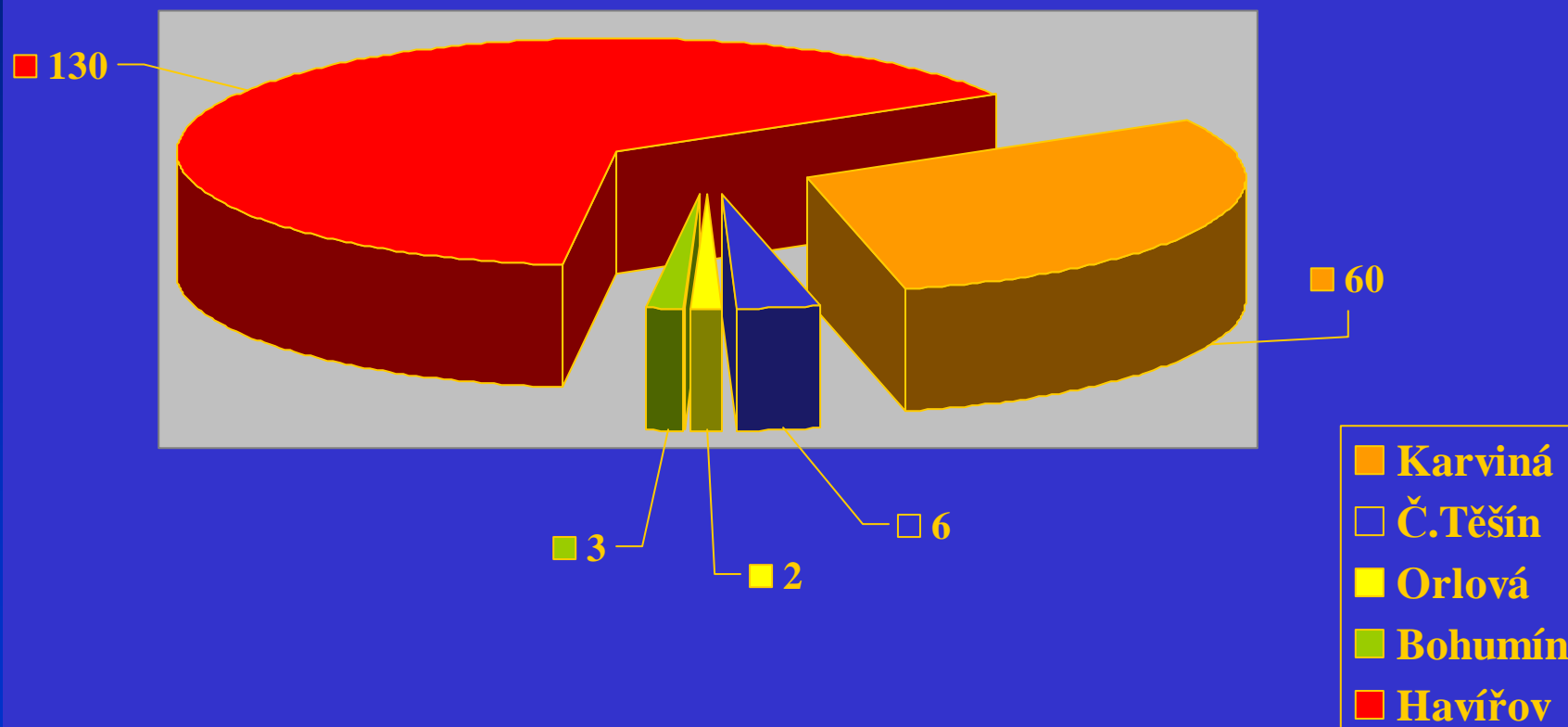
Prevalence chronické bronchitidy a emfyzému v okrese Karviná

- V okrese Karviná, který k 1.7.2002 čítal **277.765** obyvatel máme dispenzarizováno celkem pro dg. chron. bronchitidy **5797** pacientů a emfyzému **201** pacientů, což představuje **2,16%** obyvatel (propočteno *přibližně 10 nemocných s CHOPN na 1000 obyvatel*).

Zastoupení dg. chronické bronchitidy v jednotlivých střediscích TRN v okrese Karviná (listopad 2003)



Zastoupení dg. emfyzému v jednotlivých střediscích TRN v okrese Karviná (listopad 2003)



Morbidity na CHOPN ve Velké Británii a v USA

- Ve Velké Británii si v roce 1994 vyžádala CHOPN 203 193 hospitalizací, průměrná délka hospitalizace byla 9,9 dne,
- V USA v roce 1997 bylo 448 000 hospitalizací.

Počet hospitalizací na TRN odd. NsP Karviná za I.-XII. 2002 podle diagnóz

Diagnóza	Počet hospitalizací	Počet úmrtí	Průměrná oš. doba
J40	6	0	12
J41	18	0	15
J42	14	0	13
J43	3	0	27
J44	283	5	18
J45	80	2	16
J46	1	0	17
J47	2	0	22
Celkem	407	7	17,5

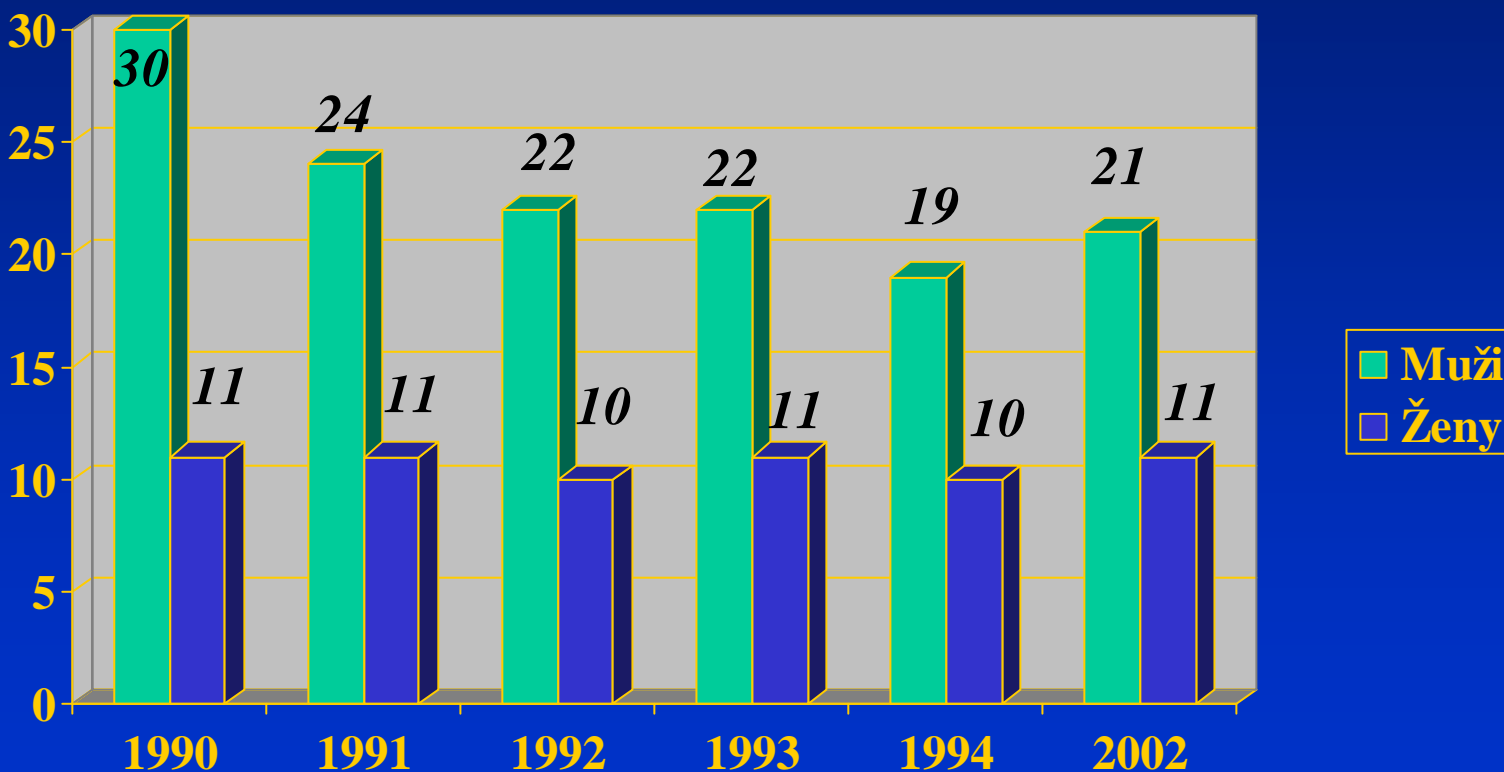
Mortalita na CHOPN v ČR

- vysoká mortalita na CHOPN byla v letech 1955 - 1985 (v r. 1970 byla **58,1 / 100 000** obyvatel),
- V r. 1991 došlo k výraznému snížení na **23,6 / 100 000**,
- k dalšímu poklesu došlo v r. 1994, a to na **15,8 / 100 000** obyvatel.

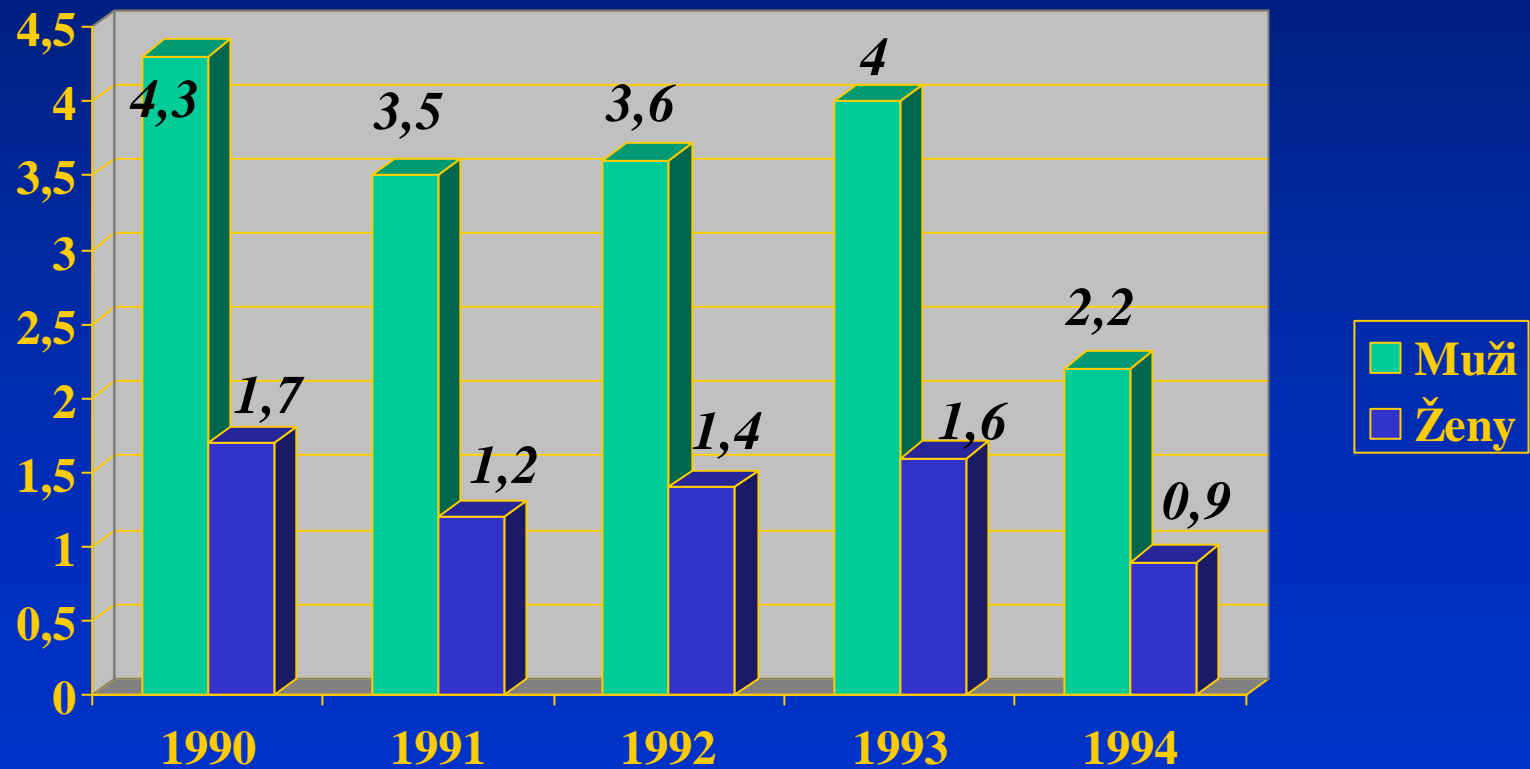
Fakta o mortalitě na CHOPN

- Po r. **1975** odsunula rakovina CHOPN na **2. místo**
- Převaha mortality na CHOPN nad ostatními respiračními nemocemi, kromě rakoviny plic, přetrvává od r. 1975
- Pro **ČR** propočtl Peto v r. 1994 očekávanou mortalitu na CHOPN **1,39krát** vyšší než na ostatní nenádorové respirační nemoci
- U **mužů** je zhruba **2 - 3 krát větší** než u žen
- Celkově **zemře** každoročně v **ČR** na CHOPN asi **3000** pacientů

Mortalita na chronickou bronchitidu (na 100.000)



Mortalita na emfyzém plic (na 100.000)



Mortalita na CHOPN ve světě

- V USA je čtvrtou nejběžnější příčinou smrti ve středním až starším věku po ICHS, rakovině plic a cerebrovaskulárních onemocněních.
- V Evropě je pátou nejčastější příčinou úmrtí a v roce 2020 se předpokládá, že jí bude patřit třetí příčka. Celosvětově je šestou nejčastější příčinou úmrtí.
- Podle WHO v roce 1997 na CHOPN zemřely celosvětově téměř 3 miliony nemocných. Odhaduje se, že v příštích 15 letech bude jednou z nejzávažnějších na světě.

Závěr

- **Získat odpovídající údaje o prevalenci CHOPN v každé zemi by mělo být prioritou, aby byli varováni zodpovědní pracovníci státní administrativy zodpovědní za plánování prevence a zdravotní péče při předpokládané vysoké prevalenci a finančních nákladech na léčbu CHOPN.**

